

Тамара Шубенок,
старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

У 2020 році людство зіштовхнулося з однією з найважчих криз ХХІ століття – пандемією COVID - 19, яка вразила увесь світ, і вважається найбільшою біологічною, санітарною, а також соціальною катастрофою. Вона діє на економіку країн, охорону здоров'я, безпеку, а також політику, чинить вплив на взаємовідносини між людьми. Уряди країн світу стикаються з її руйнівним впливом та намагаються вирішити цю багатогранну проблему у залежності від можливостей кожної країни. У країнах вводяться карантинні заходи та блокування (lockdown), закриваються школи, університети, кафе, ресторани, спортивні та культурні центри з метою уповільнення розповсюдження цієї вірусної інфекції. Але всі ці заходи мають і інший бік медалі, тому що вони сприяють численним кризам майже у всіх сферах людського життя. Ця криза є нагадуванням про загальну людську гуманність і про те, що ми всі рівні за гідністю та правами людини.

Міжнародна система права, яка народилася ще у ХХ столітті, займає зараз в умовах пандемії головне місце. В основі прав людини лежить суспільний договір: як захист від перевищення влади держави, так і вимоги до держави використовувати свої повноваження для захисту життя, здоров'я та добробуту людини. Тому надзвичайні повноваження, які уряди країн мають за цих надзвичайних ситуацій, повинні використовуватись з обережністю, щоб і захистити людину і з повагою поставитись до її прав. Люди повинні зрозуміти, що заходи заборони вводяться тимчасово, постійно контролюються і переглядаються та є однаковими для всіх категорій суспільства.

У багатьох країнах громади об'єднуються, щоб підтримувати одне одного за допомогою індивідуальних та колективних актів доброзичливості, допомагаючи літнім сусідам або іншим більш вразливим групам населення. Також групи та активісти Amnesty International (всесвітній рух понад 7 млн людей, що привертають увагу до порушення загально визнаних прав кожної людини та виступають за дотримання міжнародних стандартів) мобілізують громадськість з метою вчинення тиску на осіб, що порушують права людини.

Слід зазначити, що криза – пандемія COVID – 19, є проблемою не тільки бідних країн світу, а й тих, що вважаються найкращими економіками світу. Так, наприклад, у Великобританії існують також реальні виклики. Як зазначив професор Філіп Алстон - експерт ООН з питань бідності та прав людини - у 2018 році, коли він відвідав Великобританію, 14 мільйонів людей

живуть у злиднях, залежать від продовольчих банків та благодійних організацій. Але британці вважають, що вони повинні нести відповідальність один перед одним у цій кризі, а уряд має головний обов'язок захищати їх здоров'я та добробут. Він може виконувати свої зобов'язання, лише якщо ставить права людини в центр своєї відповіді. Уряд Великобританії запровадив ваучері на харчування для дітей, які отримують безкоштовне шкільне харчування.

Надзвичайна ситуація, спричинена COVID-19, також створила вразливість для груп, які, як правило, не вважаються такими: медичні працівники, працівники розважальної / культурної, харчової промисловості та журналісти. Крім того, це посилює існуючу нерівність (соціальну, економічну), впливаючи таким чином на деякі групи непропорційно.

Через пандемію виникають також виклики демократії. Відповіді на опитування про пандемію показали, що деякі люди вважають, що авторитарні режими краще справляються з пандемією, ніж демократії. У демократичних країнах вимагають згоди урядів на погодження на введення ними заходів, тоді як авторитарні режими не вимагають такої згоди, і в умовах демократії не всі люди дадуть свою згоду, що часто призводить до менш досконалого результату. Оскільки демократії є найкращим середовищем для прав людини, послаблення демократії впливає на захист прав людини.

Отже, ця пандемія повинна поховати глобальний капіталістичний порядок, котрий перетворив людей на прості об'єкти виробництва та обміну. Як потенційний критичний момент глобальної трансформації, пандемія COVID-19 забезпечує своєчасну можливість державам оцінити фактичне життя та гідність усіх людей, інвестувати у довгострокове забезпечення суспільними та загальними благами та винаходити політичні системи таким чином, щоб зробити їх ефективними розпорядниками природного середовища.

1. <https://www.equalityhumanrights.com/en/our-work/news/covid-19-restrictions-and-effect-human-rights>

2. <https://www.e-ir.info/2020/06/30/opinion-impacts-and-restrictions-to-human-rights-during-covid-19/>